

Asia: VM120:00/2017

Lausuntopyyntö luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi maakuntien tieto- ja viestintätekniisten palvelujen valtakunnallisen palvelukeskuksen tehtävistä ja käyttövelvoitteen piiriin kuuluvista palveluista

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Varsinais-Suomen sairaanhoitopiiri toteaa lausuntonaan seuraavaa:

Lausunnolla olevassa asetusluonnoksessa määritellään maakuntien tieto- ja viestintätekniisten palvelujen valtakunnallinen palvelukeskus Vimana Oy, sen tehtävät ja maakuntien käyttövelvoite Vimanan palveluille. Keskitetyn valtakunnallisen palvelun esitetään muistioluonnoksessa mahdollistavan parhaan osaamisen jakamisen kaikille maakunnille, tehostavan toimintaa sekä varmistavan laadukkaat palvelut ja asiakastyytyväisyyden. Näitä väitteitä perustellaan Gartnerin laatimalla raportilla, joka käyttää analyysissään kokemuksia useista ulkomaisista esimerkeistä. Hyötyjä on julkishallinnon palvelujen digitalisaatiossa syntyvän mm. ICT-asiantuntemuksen kokoamisella, ohjelmistojen konsolidaatiolla, tehokkaalla kilpailuttamisella ja läpinäkyvällä hinnoittelulla.

Lausuntopyynnön liitteenä olevassa muistioluonnoksessa perusteellaan monessa kohdin, kuinka yhteisiin järjestelmiin siirtyminen tuo kustannussäästöjä. Kuitenkaan missään ei ole kuvattu, miten Vimanan johdolla mentäisiin yhteisiin järjestelmiin. Kaiken keskittävä valtakunnallinen palvelukeskus ei ole ainakaan sote-palvelutuotannon kannalta uskottava toimija, sillä liialla keskittämällä menetetään ketteryys sekä substanssin ja kentän tuntemus, jotka ovat olennaisia elementtejä palvelutuotannon tukipalveluissa.

Muistioluonnoksessa on yllätykseksemme jätetty huomiotta se, että useimmissa maakunnissa varsinkin sosiaali- ja terveyspalvelujen ICT on jo pitkälle keskitetty joko siten, että maakunnan sosiaali- ja terveydenhuolto toimii yhtenäisin järjestelmin tai niin, että maakunnan alueella toimiva in-house-yhtiö (kuten 2M-IT Oy ja Istekki Oy) huolehtii keskitettynä palvelukeskuksena suuresta

osasta toimintaa. Nämä isot toimijat ovat tehokkaasti kilpailuttaneet palveluita omistajiensa käyttöön. Alan osaaminen ja resurssit ovat pääosin sairaanhoitopiirien tietohallinnossa ja näissä yhtiöissä, jotka voittoa tavoittelemattomina voivat tuottaa palvelut nykyisellään jopa markkinahintoja edullisemmin. Nämä in-house-yhtiöt ovat kykeneviä huolehtimaan helposti koko tulevan maakunnan ICT-palveluista.

Muistiolounnoksessa maalaillaan perustietotekniikan keskittämisellä saavutettavan jopa 150 miljoonan euron vuotuiset säästöt. Ellei keskittämistä ja kilpailutettuja hankintoja olisi maakuntatasolla pääosin jo tehty, tätä voisi pitää mahdollisena. Nykyisessä tilanteessa, jossa monissa maakunnissa ICT-palvelujen keskittäminen on jo pitkälle viety, ei tämän tilanteen purkaminen ja tehtävien siirtäminen toisaalle valtakunnalliseen keskukseen tuota enää tällaista hyötyä vaan aiheuttaa ainoastaan lisätyötä ja lisäkustannuksia. Näin ollen kustannustehokkainta olisi antaa maakunnille mahdollisuus hoitaa asia itsenäisesti ja hyödyntää maakuntien in-house-yhtiöiden ja sairaanhoitopiirien resurssit.

Muistiolounnoksessa ei siis ole huomioitu in-house-yhtiöiden asemaa ja olemassa olevaa kyvykkyyttä, vaan maalaillaan Vimanalle tehtäviä, joita nämä yhtiöt hoitavat jo maantieteellisesti merkittävillä alueilla keskitetysti. Mikäli osa tehtävistä siirrettäisiin Vimanalle, seurauksena olisi, että rakennetaan aivan uutta ja päällekkäistä organisaatiota, sillä Vimana ei kuitenkaan kykenisi omaksumaan sitä tehtäväkokonaisuutta, joka ao. yhtiöillä on vastuullaan sote-palvelutuottajien lähikumppanina ict-palvelujen ylläpidossa, käyttäjätuessa ja koulutuksessa. Erikoissairaanhoidossa perustietotekniikkapalvelut ovat olennainen osa monimutkaisia toimintakriittisiä potilasjärjestelmiä ja lääkintälaitteita, jotka ovat käyttöympäristölleen äärimmäisen herkkiä. Niiden tuki on syytä pitää pitkäjänteisesti yhden toimijan vastuulla.

Muistiolounnoksessa mainitaan mm. datakeskusten konsolidoinnin tuottavan kustannushyötyjä. Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirin noin 750 palvelimen siirtäminen konesalista toiseen nykyisistä toimintavarmista ja moderneista tiloista ei toisi mitään lisäarvoa vaan ainoastaan lisätyötä ja kustannuksia. Kriittisten potilasjärjestelmien konesalien sijainti sairaanhoitopiirin kiinteistössä on myös keskeinen huoltovarmuustekijä.

Muistiolounnos vähättelee luvussa 2.1 sitä työtä, mitä kunnat ja kuntayhtymät ovat tehneet sosiaali- ja terveyspalvelujen digitalisaation edistämiseksi. Viittaamme tässä Una-, ODA- ja Virtuaalisairaala-hankkeisiin, jotka jo nyt tuottavat maakunnille ja niiden asukkaille uudistuksessa tärkeitä digitaalisia terveyspalveluita ja tukevat yhteisten käytäntöjen leviämistä. Tätä kehitystyötä on toteutettu usean vuoden ajan vapaaehtoisuuden pohjalta, motivaationa kustannustehokkuuden ja yhtenäisten toimintamallien hakeminen sekä rajallisen asiantuntijaresurssin jakaminen yhteiseksi hyödyksi.

On huomioitava, että Vimana Oy:n palveluiden osalta valmistelussa ja nykyisessä hankeportfoliossa on lähdetty siitä, että se tuottaisi vain osan ICT-palveluista, lähinnä niin sanotut toimialariippumattomat palvelut. Näin ollen maakunnille voisi edelleen jäädä vastuu itsenäisesti

huolehtia kaikista olennaisimmista, toimialariippuvista palveluista. Viman palvelujen käyttövelvoite pilkkosi maakunnan ICT-palvelut kahden toimittajan kesken. Osittainen keskittäminen tarkoittaisi siis maakuntien kannalta hajauttamista, ei keskittämistä.

Vimanalla voisi näkemyksemme mukaan olla maakuntauudistuksen toteutuessa roolia keskitetysti rakentaa uusien maakuntien tarvitsemat uudet palvelut sekä järjestäjän tehtäviin tarvittavat uudet järjestelmät. Tarkoituksenmukaista on myös, että Vimana rakentaa integraatiopalvelut maakunnan ja valtion viranomaisten välille. Palvelukeskuksen tehtävät tulisi mielestämme rajata koskemaan tällaisia palveluita eikä ulottaa itse palvelutuotantoon. Näidenkin palvelujen ylläpitotehtävät olisi luontevaa ainakin osittain siirtää maakuntien muissa ict-palveluissa käyttämän in-house-yhtiön keskitettyyn palveluportfolioon.

Esitämme asetusluonnoksen 5 § käyttövelvoitteen poistamista edellä kuvatuin perustein. Varsinkin perustietotekniikan ja toimialariippuvien palvelujen hankkimisessa maakunnilla on oltava muitakin vaihtoehtoja. Mikäli Vimana kykenee tuottamaan maakunnille laadukkaita ja kustannustehokkaita palveluita, maakuntien on luonnollista valita Vimana palvelutuottajakseen.

Koivusalo Yrjö
Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirin kuntayhtymä